

Skupinová diskuse s matkami dětí v 9. třídě ZŠ, Praha

Číslo: 3

Místo diskuse i bydliště: Praha

Účastnice: matky dětí v 9. třídě ZŠ (vyšší vzdělání rodičů)

Moderátoři: M. Bernardová, J. Šafr, K. Vojtíšková

Počet účastnic: 10

Jméno	Věk	Vzdělání	Vzdělání partnera	Počet dětí/pohlaví/věk	Zaměstnání	Zaměstnání partnera	Typ rodiny
Beáta	52	VŠ	VŠ	2/S-S/18-15	Vedoucí, řídicí pracovník	Vyšší odborný zaměstnanec	Úplná
Berta	42	VŠ	VŠ	2/D-S/18-15	Vyšší odborný zaměstnanec	Vedoucí, řídicí pracovník	Úplná
Bohdana	40	SOŠ	VŠ	3/S-S-S/22-19-15	Nižší odborný zaměstnanec, OSVČ	OSVČ	Úplná
Brigita	54	SOŠ	VŠ	3/S-S-D/26-19-14	Nižší odborný zaměstnanec		Neúplná
Barbora	39	SOŠ	VOŠ	2/S-D/15-3	Rodičovská dovolená	OSVČ	Úplná
Blažena	33	SOŠ	SOŠ	2/S-S/14-2	Rodičovská dovolená	Řadový úředník	Úplná
Bohuslava	40	SOŠ	Gymnázium	2/D-D/18-15	Nižší odborný zaměstnanec	Nižší odborný zaměstnanec	Neúplná
Božena	44	SOŠ	Vyučení s mat	2/S-S/22-15	Vyšší odborný zaměstnanec	Podnikatel, 1-2 zaměstnanců	Neúplná
Běla	39	SOŠ	Vyučení s mat	2/S-S/17-14	Nižší odborný zaměstnanec	Vyšší odborný zaměstnanec	Úplná s příbuznými
Blanka	41	gymnázium	střední bez mat	2/D-D/18-15	Nižší odborný zaměstnanec	Nižší odborný zaměstnanec	Úplná s příbuznými

Skupinová diskuse s dětmi (část dětí), Praha

Číslo: 4

Místo: Praha

Účastníci: děti v 9. třídě ZŠ (školní rok 2007/8), jejichž matky se zúčastnily FG č. 2 a 3

Počet diskutujících: celkem 10 > celkem 7 dětí matek ze skupiny č. 3

Moderátoři: M. Bernardová, J. Šafr

Jméno matky	Jméno dítěte	Věk	Vzdělání matky	Vzdělání otce	Zaměstnání matky	Zaměstnání otce	Typ rodiny
Beáta	Dominik	15	VŠ	VŠ	Chemička	Stavební firma	Úplná
Berta	Dalibor	14	VŠ	VŠ	Vychovatelka	Inženýr – interiéry do obchodů	Úplná
Běla	Dušan	14	SOŠ	VŠ	Sekretářka, účetní	Komisař v autoškole	Úplná s příbuznými
Bohuslava	Denisa	14	SOŠ	SOŠ	Dopravní referentka	Policista	Neúplná
Božena	Dalimil	15	SOŠ	SOŠ	Asistentka	Nevím	Neúplná
Blanka	Danuše	15	Nevím	Vyučení bez mat	Něco jako sekretářka	Řidič tramvaje	Úplná s příbuznými
Blažena	David	14	Nevím	Nevím	Je na mateřské	Momentálně žádné	Úplná

Brigita

Brigita je účetní, která bydlí na sídlišti na okraji Prahy. Má tři děti, z nichž nejmladší syn chodí na základní školu.

Syn tráví volný čas buď u počítače nebo u míče. Nechodí přímo do kroužků, ale sportuje, chodí na tréninky. Se sportováním je spokojená, ale sezení u počítače a psaní si s kamarády se jí příliš nelíbí. Ptá se ho „proč se nedomluvíte a nejedete vlakem třeba do lesa a tam si nepovídáte?“ Syn takové otázky nechápe, co by dělal vůbec v lese. Podle matky je živel.

Synův vkus na filmy Brigita hodnotí velmi kriticky: „U nás je to katastrofa. Spiderman, nebo Muži v černém nebo takový ty naprostý bláboly, nebo horory. Jako když někdo někomu ukousne nohu, jako teď tam bylo, že někde v bazénu tam porcovali někoho nějakou mačetou, já jsem zahlédla jenom ukázkou a šla jsem pryč.“ Poslouchá vše, co je teď moderní. Pouští si to hodně nahlas na počítači, Brigita mu musí připomínat, aby si to ztlumil. Občas zajde i na diskotéku.

Syn doma příliš nepomáhá, i vynést odpadky pro něj bývá problém, Brigita říká, že to s ním už vzdala. Když ho chce donutit, tak musí připomínat a nejlépe funguje, když pohrozí tím, že až bude něco potřebovat on, ona to pro něj také neudělá.

Brigita chce, aby dělal v životě to, co ho bude bavit. Dnes už to není příliš o tom, že člověk něco vystuduje a dělá to celý život, takže při výběru střední školy zohledňují hlavně to, aby si vybral nějakou školu se sportem. Střední odborná mu zajistí, že bude mít odbornost i když dále nepůjde na vysokou školu. Sport zase aby ho škola bavila a chodil tam rád. Měli vybranou fotbalovou školu, ale Brigita si nebyla zcela jistá ohledně přijímacích zkoušek, jestli ho na ní přijmou. Za deset let bude nejspíš technik u aut nebo něco takového. Nemají ale nějakou jasnou představu, bude záležet na to, jaké budou v té době příležitosti na trhu práce a jeho schopnostech: „to je složitý, protože spíš bude dělat to, kde bude místo, nebo kde mu to nějakým způsobem půjde ... dneska jako to není vo tom, že tohle vystuduju a to půjdu dělat, ale vo tom, kde seženu teda uplatnění nebo na co stačím.“

Vybrané hodnoty: Pocit odpovědnosti, snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem, samostatnost, pracovitost, odhodlání-vytrvalost

Barbora

Barbora byla v době konání diskuse na rodičovské dovolené s druhým dítětem-dcerou. S manželem mají odlišné představy o výchově, Barboře se nelíbí, že přenechává všechnu výchovu na ní.

Přiznala se, že syna donucuje křičením a není jí už příjemné, když se s ní syn snaží přiblížit, protože je sice psychicky ještě dítě, ale fyzicky už je to chlap. Velký věkový rozdíl mezi dětmi způsobil to, že syn „žárí na to, že se s ní [jeho sestrou] mazlím ... kdysi jsem si s ním povídala, že si vlezl ke mně do postele a chvíli jsme si povídali, tak to teďko zkoušel ... nevím, jak si s tím poradit sama ... jsem z toho vyděšená a je mi líto, protože tohle, když se přijde přitulit, a začne, tohle ten vobrovskej chlap, mlejt ty blbosti dětský, co on má v tý hlavě a většinou si vybere přesně tu chvíli, kdy já ten čas, bohužel s tou malou, v tu chvíli nemám. Tak mu řeknu ‘přijď za chvíli, nebo až půjde spát’ a on pak většinou nepřijde, že jo. To jsem si udělala sama.“ Se synem občas zajde na kulturní akci, naposledy byli na koncertu v Roxy, jde s ní ale rád i do divadla nebo do kina.

Syn když chodil ven, tak se „flákal“ s dětmi, prohlížejí si obchody, chodí do McDonald's, KFC. Barbora řekla, že syn má v současnosti jediného kamaráda, který na něj podle ní nemá vůbec dobrý vliv. Zmínila, že se občas pokusil ukrást něco v obchodě, a i ve škole si na něj učitelé stěžují. Syn s ním ale i nadále kamarádí, dokonce s ním chce jít na střední školu. A to i přestože se mu Barbora už několikrát snažila vysvětlit, že to není dobrý kamarád a aby si našel jiné. Matce kamaráda přátelství se synem Barbory vůbec nevádí, na rozdíl od ní vítá, že spolu chtějí na střední.

Barbora se snaží, aby syn měl dobré známky a dostal se na dobrou střední školu a potom na VŠ. Proto se teď syn musí učit a nikam ven ho už ani nepouští. Snaží se s ním připravovat do školy, zkouší ho a pokud něco neví, hledají společně odpověď a vysvětlení. Také si spolu procházejí testy na přijímací zkoušky. Od základní školy si představuje, že naučí děti „učit se“. Na školu syna si ztěžovala, protože když nebyla schopná synovi s něčím pomoci, a řekla mu, ať se zeptá paní učitelky. Ta mu to ale také nebyla schopná pořádně vysvětlit. Já potom sháním tuhleto informaci někde jinde, proč ta odpověď je taková a ne taková, protože jejich vlastní učitelka to neví, anebo nemá na to čas.

Už v páté třídě chtěla, aby přešel na víceleté gymnázium, ale v té době mu přechod neschválil psycholog „že je ještě moc hravej ... že by to byl na něj velikej nápor“, po sedmé třídě byl těsně pod čarou a nedostal se. Barbora by u syna chtěla podpořit ambice, myslí si, že má na

studium VŠ. Syn má zatím představu matematicko-fyzikální fakulty, což by se i matce líbilo, protože syna hodně baví počítače.

Vybrané hodnoty: Slušnost, pracovitost, odhodlání a vytrvalost, pocit odpovědnosti, snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem

Berta a syn Dalibor

Berta mluví velmi spisovně, pracuje v Domě dětí a mládeže, vede výtvarné aktivity s dětmi – práce je jejím koníčkem. Má dvě děti, osmnáctiletou slečnu a patnáctiletého syna.

Komunikace se synem probíhá dobře i díky tomu, že má upovídanou starší sestru. Večer se snaží s dětmi probrat celý den, ona začne mluvit a pro něj to působí jako spouštěč, „přes tu holčinu, že je najednou občas ty věci jako projeví, které by normálně asi neřekl.“ Berta je zvyklá, že když děti chtějí mluvit, je jim okamžitě k dispozici, ať je třeba noc „jsem naučená, že vlastně v tu chvíli mi takhle všechno odpadne od těch rukou, ať jsem kde jsem, a když začnou mluvit, tak si to hlídám.“

Dalibor hraje závodně volejbal, což obnáší tréninky čtyřikrát týdně. Občas si někde vlezl k nějaký modelařině nebo, já nevím, co jinýho, To je to pak špatně, že už od, třeba, že pak chybí ten čas, že by mohl dělat něco jinýho, ale nedělá. Kromě sportu už toho příliš mnoho nestíhá, má kamarády u indiánů (kmen lesní moudrosti). Na to, aby „dělal něco téma rukama“, už čas nemá. Dřív modelařil, chodil na kytaru, ale už na ni nehraje, říká že na to nemá čas. Čtení syna se odehrává ve vlnách, třeba čte měsíc tlustou knihu, a pak zas nečte.

Berta zmiňovala koketování s alkoholem u svého syna. Komentuje to tak, že si to děti potřebovaly vyzkoušet a hrozně rychle to na ně ve škole prasklo. Ve škole to řešili ve spolupráci s rodiči, a také „nucenými pracemi“, za což školu Berta chválí „mě přišlo úžasný, než aby to rozmazávali nějakýma zápisama, poznámkama myslím, že zo bylo v klidu“. Doma si o tom promluvili.

Než aby děti trestala nebo něco jim zakazovala, raději si s nimi promluví. Nikdy jim nic nezakázala, ani počítač, televizi. Praktikuje demokratickou výchovu, netrestá strachem, přitom jako dítě se občas rodičů bála. Sama dcera jí nedávno na základě účasti na nějakém semináři řekla: „ty to děláš vlastně demokraticky dobře, vlastně tys nás netrestala tím strachem“. Syna donutí si uklidit pokoj když mu pohrozí, že ho uklidí jinak sama. „Tak jsem pak mohla odejít a dodělal si to.“

Výhoda základní školy oproti víceletému gymnáziu spočívá i v tom, že stíhá dělat kroužky a další volnočasové aktivity. V sedmé třídě si zkoušel přijímací zkoušky, ale nechtěl se tam dostat, jen si to zkusit. Děti na gympl nechtěly jít od sebe, chtěly zůstat v původní třídě, takže tam také zůstaly.

Starší sestra je na jednom z pražských gymnáziích. Syn také přišel, že bych chtěl na stejné gymnázium, což se Bertě líbí a uklidnilo jí to. Týden před konáním diskuse ale navštívil technické lyceum, které ho velmi zaujalo, navíc tam jsou i jeho spolužáci. Ukázali jim hodinu a přišel poměrně spokojený. Berta to bere tak, že je to jeho rozhodnutí, ale nebyla by ráda, kdyby na gymnázium nešel („budu muset asi slevit ze svých, nebo ne slevit ze svých, ale chtít vlastně po něm, aby tam byl rád“). Společně to ještě zváží, podívají se i na další školy. Na střední škole je také důležité, aby mohl sportovat, byla by škoda nechat po dlouhých letech volejbalu. Berta si představuje, že vedle učení bude zároveň dělat i další věci okolo, „Mně by vadilo, kdyby se jenom učil.“ Ohledně budoucího zaměstnání nemá Berta zatím vůbec představu, mluvil o veterináři, ale zatím neví.

Vybrané hodnoty: Odhodlání a vytrvalost, snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem, slušnost, samostatnost, pocit odpovědnosti

Blažena a syn David

Blažena je podobně jako Barbora na rodičovské dovolené s druhým dítětem, synem, její manžel byl v danou dobu nezaměstnaný, Bydlí v rodinném domě na Praze šest. Blaženu baví jí hlavně sportovat, jmenovala lyžování a bruslení.

I podle Blaženy je ale těžké skloubit velký věkový rozdíl dětí. Matka je na syna-Davida hodná, táta přísný, zakazuje synovi chodit ven, což se Blaženě moc nehodí, protože by to narušovalo i její program, takže se snaží synovi při komunikaci s otcem spíš pomáhat. Syn hraje basketbal, matka říká, že ho nejlépe vystihují slova „on a míč“. Kromě sportu ho baví i kytara, rybaření a počítač. Pomáhá i s malým bratrem, je hodně doma nebo chodí ven s mámou (na brusle nebo na kolo): „já funguju jako ten kamarád. Jo, jakože, v podstatě jsem nucená jít s ním teda ... nevím prostě je to takový zvláštní.“ Ostatní kluci jsou podle něj u počítače a moc ven nechodí. Blaženě se nelíbí, že dnes děti tráví tolik času doma, že syn nemá někoho s kým by šel ven, „Neexistuje takový to „sejdeme se na hřišti“ ... po škole tam nikdo není. Mně to přijde úplně strašný.“

Blažena přesunula syna z jedné školy do druhé kvůli tomu, že se jeho třída podobat „pomocné třídě“: „V podstatě od 1. třídy měly vždycky nějaký děti, který byla třeba pomalejší, nebo potřebovaly pomoc, nebo měly asistentku. Jenže ve finále to už dopadlo tak, že v podstatě ta třída jakoby, nemůžu říct, už se jako rovnala pomocný třídě v podstatě“. S podporou nové paní ředitelky tam přicházelo víc dětí s různými handikepy, škola postavila krásné hřiště, ale Blažena nebyla spokojená. Syn sice dostával jedničky, ale vlastně uměl docela málo, nedělal vůbec nic, nerozvíjel se, „sráželo ho to“. Blažena nechtěla, aby na střední škole byl nepříjemně překvapený, že nic neumí a nespádl do podprůměru. Přesto David říká, že většina jeho nynějších spolužáků se nechystá ani na střední školu, zdá se hodně zakřiknutý, snaží se ho donutit do učení, ale on na to dost rezignuje, neučí se s ním, maximálně ho máma vyzkouší, asi relativně malá opora v rodině, nechte, chybí slovní zásoba.

Ohledně budoucího povolání David vyhraněný názor nemá a ani Blažena příliš neví. Myslí si, že by mu seděla komunikace s lidmi, takže uvažují o hotelové škole. Zda půjde na vysokou bude čistě jeho věc. Syn by chtěl jít na „fotbalovou školu“. David v diskusi nepřesvědčivě říkal, že půjde asi na „obchodku“ (obchodní akademii), že si jí našel na internetu. Rodiče mu v tom nijak neradí, chtějí po něm: „Dodělat střední a dobrou práci.“

I když má dobré známky, není podle Blaženy studijní typ, takže by ani nechtěla aby šel na gymnázium - „vím že teď ho nedám na gymnázium ... měl by na to ... určitě, ale ... asi by to nebylo pro něj ... když pak vystuduje tu střední školu, tak potom se může rozhodnout. Jo, ale jako cíleně ho nechci tlačit na gympl, protože potom by musel jít na vejšku ... nechci ho v tomhle tlačit někam.“ Představuje si, že by za deset let mohl mít nějakou firmu.

Vybrané hodnoty: Slušnost, pracovitost, samostatnost, odhodlání a vytrvalost, snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem

Bohdana

Bohdana je zaměstnaná jako asistentka ve firmě svého manžela. Mají tři kluky (22, 19 a 15 let). Jejím koníčkem je hlavně sport – běžkování, kanoistika: „Člověk se potřebuje odreagovat, aby to zvládl s těma klukama.“

Je to živel, podle Bohdany je rozmazlený od svých starších sourozenců. Je komunikativní, má hodně kamarádů, asi třicet hlavních, které zná, ale má jich tolik, že nejde všechny znát. Někdy s kamarády „vyrazí do shoppingů, na čumendu, na čumendu ... New Yorker a podobně. Vočumujou.“ Jsou mezi nimi lidi, se kterými nemá vůbec strach kde a co budou dělat, ale i

takoví, kteří kouří, což se jí už tolik nelíbí. Nechce aby začal kouřit nebo si s partou v obchodě vybírali alkohol“. Také nechce, aby mezi kamarády byl někdo z velice bohaté rodiny, protože se setkala s tím, kdy ho jeden kamarád uplácel aby s ním trávil čas. Bohdana říká: „... já nevím, jak dlouho potom dovede vzdorovat takovýmhle vlivům...“ Nejstarší syn, který studuje vysokou ekonomickou, teď přemýšlí o ukončení studia, protože vidí, že studovaní lidé jezdí autobusem, včetně profesora ze školy, a lidé bez vzdělání jezdí drahými auty a mají se v životě lépe. Bohdana se dětem snaží vysvětlit, že vzdělání do života dává životní přehled, a alespoň bakaláře by si měl určitě dodělat, aby měl „takový ty základní znalosti.“ Životní úspěch je být spokojený s tím, co člověk dělá, pak se mu v životě bude dařit.

Kdyby měla dětem vylepšit trávení volného času, zrušila by počítače. Peníze utrácí za kino nebo za časopisy na počítač. Na kroužcích (syn chodí do počítačového a na atletiku) je podle ní důležité hlavně to, že „se setkávají s kolektivem a je to o spolupráci jeden s druhým“.

Ve škole akorát probírali Karla Čapka, což syna velmi zaujalo „začal strašně básnit o Karlovi Čapkovi, říkal, že je úplně úžasnej, že v jeho dílech objevil to, co vůbec neočekával, a že je strašně nadšenej z RUR. RUR, že je prostě nejlepší a senzační věc a já čekám, kdy si vylepí Čapka.“ S matkou diskutuje o hudbě, třeba si i spolu zatančí, jeho oblíbenci jsou Linkin´ Park, My Chemical Romance, nebo i Johnny cash, kterého mají rádi oba.

Hodně čte, píše povídky na počítači. Bohdaně to literárně připadá na dobré úrovni, „ne že bych, jako, ho chtěla, jako, vyzvedávat ... On třeba tvoří i nějaký takový ty reklamy, takový, jako, třeba reklamní spoty. K tomu on inklinuje“. Sám o sobě má tak vysokou představivost, není nutné ho k tomu vést.

Pro Bohdanu je důležité, že si střední školu vybere tak, aby ho bavila – nejspíše buď mediální nebo umělecký směr. Syn má volnou ruku, vůbec mu do rozhodování nezasahuje, protože u starších se zbytečně nervovala. Kdyby se nikam nedostal hned, dostane se za rok nebo za dva. Pokud jeho zájem vykrytalizuje do něčeho jiného, neměla by problém ani s tím, aby změnil střední školu.

Vybrané hodnoty: Pocit odpovědnosti, slušnost, pracovitost, nesobeckost, odhodlání a vytrvalost.

Božena a syn Dalimil

Božena je asistentkou ředitele. Jejími zájmy jsou lyžování, dále ráda jezdí k moři, chodí do divadla, na muzikály. Má dva syny 22 a 15 let. Při srovnání rodičovství lidí své generace a generace jejich rodičů shledává, že nyní dostávají děti větší volnost, rodiče používají jiné metody, než používali jejich rodiče. Dřív byli rodiče mnohem přísnější, neustále se ptali „kam jdeš, kdy přijdeš?“, což jí jako dítěti vadilo, nesnášela to, takže se to jako matka Božena snaží nedělat. Se synem chodí i do divadla, ale spíš na komedie než na klasiku, chodí hodně do divadla Ypsilon.

Dalimil má hodně kamarádů. Mezi jeho povinnosti patří uklidit myčku. Kapesné má 200 Kč na týden plus když něco potřebuje. Z kroužků chodí na angličtinu a hraje fotbal, k čemuž ho přivedl jeho starší bratr. Zajímá se o zbraně a války, čte válečné knihy, od kamaráda si naposledy půjčil knihu Mein Kampf. Dokáže vzít knížku a za víkend ji přečíst, ale také přinést do školy zbraň a vytáhnout ji při hodině.

Ve srovnání s víceletými gymnázii (VG) jsou základní školy podle ní různé, záleží jaké děti se sejdou a kolik jich odejde na VG. Božena neváhala velmi kritizovat učitele a výuku na základní škole. Jedna češtinářka syna a další děti ve třídě nazývala „sračkami“. Když si šla stěžovat třídnímu učiteli, poradil jí, ať to nechá být. Nakonec ale učitelku vyhodili. Synovi také hrozila dvojka z chování za nedorozumění se ztracenými brýlemi, ze kterého učitelka udělala krádež. Svou reakci popisuje takto: „Tak jsem jí zavolala, že nemám čas, řešit takovýhle hlouposti a jestli si myslí, že jí ty brejle chtěl ukrást, tak ať mu tu dvojku dá. A ona mi odepsala, že když to беру takhle, tak že mu ji nedá.“ Nekompetenci učitelů zase dokladuje na tom, že sama je schopná v opravené písemce najít chyby učitelky, které nakonec učitelka sama musí uznat.

Syn Dalimil neměl rád to, že jeho matka kouří. Nakonec jí přesvědčil, aby se svého zlovyku zbavila, matka ovšem přibrala deset kilo, se kterými bojuje dodnes. Syn jí slíbil, že když kvůli němu přestala kouřit, tak on půjde na plastického chirurga a pomůže zase on jí (doufá, že bude jeho druhý pacient). Dalimil říkal, že matka po něm chce, aby si udělal VŠ aby „se pak měl líp než ona.“ S matkou mají jasný plán jít na zdravotní lyceum, a potom na medicínu „Máma furt mluvila, jak je nějak nemocná, jak jí něco bolí, tak jsem si řek, že půjdu na nějakýho doktora.“

Moderátor: ... [na děti] Takže vy končíte vlastně za půl roku?

Dalimil: Za tři tejdny.

Moderátor: Za tři tejdny? Tak, co budeš dělat potom?

Dalimil: Pak se budu půl roku flákat.

Moderátor: A pak?

Dalimil: Na střední.

Moderátor: To Lyceum zdravotnický.

Dalimil: Jo.

Moderátor: To už víš, že půjdeš nebo ještě musíš nějaký ty zkoušky?

Dalimil: Právě, když teď splním ještě ty tři tejdny, to bude v pořádku, budu mít ten dobrej průměr, tak se tam dostanu bez zkoušek.

Vybrané hodnoty: Slušnost, pocit odpovědnosti, snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem, spořivost a šetrné hospodaření s penězi a věcmi, pracovitost

Blanka a dcera Danuše

Blanka pracuje jako obchodní referent, má dvě děti, dcery. Jejími zájmy jsou kolo, turistika, běžky, plavání, má ráda vše co se týká hor. Patnáctiletá dcera chodí do deváté třídy ZŠ, starší studuje víceleté gymnázium.

Dcera má hudební sluch, krásně hraje na flétnu, ale vše zahodila a nic nechce a není možné jí jakkoli přemluvit. Blance se nelíbí, že nejen její dcera, ale celá její generace vůbec nechce. Danuše je podle matky holka v pubertě, která utrácí za šminky, barvy na vlasy, nešla by s mámou na brusle nebo na kolo, protože by jí to bylo trapné. Se starší dcerou přitom Blanka chodí třeba na in-line brusle nebo na kolo: „ta mladší řekne ‘ale mami, ty jsi se zbláznila, já půjdu na brusle, viděla jsi někoho v mém věku na bruslích’ ... ‘Mami, viděla jsi někoho v mém věku na kole? Jako, to nikdo nejezdí’.“

Má ráda hip hop a tancování, v pokoji má vyvěšené „samý černochoy. Jako hiphopery.“

Danuše se dvakrát zkusila dostat na víceleté gymnázium (kam chodí její sestra), ale ani jednou to nevyšlo. Byla pod čarou a ani na odvolání se nedostala. Blance se nelíbí že zůstala na základní škole, má pocit, že tam školně ztrácí. Na víceletém gymnáziu je jiný režim, děti jsou tam samostatnější a do života je to pak pro ně lepší. Podle starší dcery ví, že si na to děti navyknou, „a fungují už jinak“.

Školu, kam dcera Danuše chodí, hodnotí Blanka špatně. Její dcera ještě s jednou dívkou mají sice dobré známky, ale to je pouze špatnou úrovní dětí. Přestože je „hvězda největší“ nemusí se vůbec nic učit, „ona prostě na to kašle“, kdyby byla v jiné škole, byla by na tom mnohem

hůř. Blanka se obává přechodu na střední školu, kde se mezery ze základní školy mohou v plné míře projevit.

Danuše hlavně kvůli přijímacím zkouškám v žádném případě nechce na gymnázium: „se prostě zasekla“. Na druhou stranu nemá vybranou žádnou alternativu a podle Blanky by pro ní vzhledem k její nevyhraněnosti (je univerzální typ) bylo právě gymnázium nejlepší volbou. Očekávala „těžkej boj“ a těžkou volbu, ale „rozhodně ji nechci jako říct, ‘běž tam zkus to’, takže čekám, jak to dopadne a netuším vůbec.“

Danuše v diskusi zmínila, že vůbec neví, kam půjde, ani co by chtěla dělat, „teď jsem se nějak rozhodla, asi včera nebo kdy to bylo ... že bych šla na právní administrativu, ale tím si teď nejsem vůbec jistá ... máma ta je jenom pro ... furt mi říkali ať jdu na gympl, že když vůbec nevím, kam mám jít, jenže to já zase nechci, protože nechci dělat zkoušky.“

Vybrané hodnoty: Samostatnost, pracovitost, slušnost, odhodlání a vytrvalost, spořivost, šetrné hospodaření s penězi a věcmi.

Běla a syn Dušan

Běla pracuje jako asistentka ve stavební firmě. Má dva syny, staršího sedmnáctiletého a druhého čtrnáctiletého. S rodinou bydlí v rodinném domku na okraji Prahy. Baví jí aerobik, silniční motorky (jako nadšená spolujezdkyně) a trochu potápění. V létě jezdí rodina k moři.

Mladší syn je podle matky pohodář (Dušan o sobě říká: „mě asi tak nic nerozhodí. Já nevím, jestli je to dobře nebo špatně“), manžel je také klid'as. Syn dělá fotbal a florbal. Tyto kroužky mu podle Běly dávají pohyb, protože si stěžuje na bolest zad kvůli tomu, jak sedí dlouhé hodiny u počítače. Přijde ze školy a hned píše po ICQ kamarádům, chatuje. Občas pomůže své matce s počítačem. Na vynucení povinností funguje zákaz počítače. Nechte nic kromě povinné četby. Škola jako taková ho nebaví, Dušana baví akorát tělocvik a výtvarná výchova. S učením mu někdy pomůže starší bratr.

Ve škole se podle její zkušenosti děti stále drtí učením nazpaměť a pak neví o čem mluví. Učitelky nechtějí slyšet jejich názor na věc, ale chtějí slyšet „to nadceny“ . Nelíbí se jí, že ve škole nepodporují rozvíjení se dětí, ale spíše „takový to drcení a šrocení“.

Když Běla ví, že bude dlouho v práci, Dušan dostane peníze a lísteček, aby po škole domů nakoupil. Pokud potřebuje syna donutit, aby něco udělal, stačí pohrozit zákazem počítače a „to je pak udělaný do 5 minut“.

Běla si všímá mluvy dnešních dětí, říká že je to katastrofa, a nejde s tím moc dělat, protože jsou děti víc ve škole než doma. Sice doma je možné ho usměrnit, aby tak nemluvil, ale stejně jí řekne, že mezi kamarády „to je přece normální, mami“. Holky jsou pro kluky roštěnky, často slyší „mami to neřeš“.

Co se týká volby střední školy, tak v rodině mají dobrou zkušenost se dny otevřených dveří, kdy si vybral studium stavební průmyslové školy. Ocenil specializované pracovní, ale líbila se mu také tělocvična, posilovna školy. Mladší syn také zatím není vyhraněný, naposledy ho napadla dopravní průmyslovka, protože se mu líbí auta, na stěnách mu visí obrázky aut a motorek. Běla by „byla pro“. Za deset let podle ní syn už studovat určitě nebude, asi bude dělat něco kolem aut.

Dušan: No, já nevím. Já ještě pořádně ani nevím.

Moderátor: Kdy se musej odevzdávat přihlášky?

Dušan: Já nevím ani, v lednu myslím.

Moderátorka: A mluvíte o tom doma?

Dušan: Jakože jo, mluvíme, ale ještě se rozhodujem.

Moderátorka: A jak to vypadá to mluvení?

Moderátor: Co zvažujete?

Dušan: No, asi půjdu na Masnou ... Takový odborný učiliště ... Anebo, nějakýho kuchaře, číšníka, ale to spíš asi ne.

Moderátor: Co ti raděj vaší?

Dušan: Spíš tu Masnou a já spíš asi taky na to.

Vybrané hodnoty: Pocit odpovědnosti, nesobeckost, slušnost, snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem, samostatnost

Bohuslava a dcera Denisa

Bohuslava pracuje jako referentka v autodopravě. Její manžel je policista. Mají dvě dcery, 15 a 18 let. Baví jí hory, lyžování, turistika a kultura (kino a divadlo).

úspěch – dosáhnout toho, co člověk chce, nějaké gymnázium, nechá to na dceři, vybere si ho sama, dcera odešla z jazykovky v sedmé třídě kvůli špatným vztahům ve třídě, hodně děti bohatých rodičů, na základce – delší dětství

Denisa má velmi ráda knihy, je velká čtenářka. Přečetla nejdříve knihovnu ve škole, nyní si půjčuje v Městské knihovně na Mariánském náměstí „tam je výběr, tak tam zatím ... má co číst.“ Ve škole Denisu baví sloh nebo psaní povídek. Myslí si o sobě, že umí je dobrá posluchačka, „umím lidi vyslechnout“. Baví ji tancování, sport a počítač, Cimrman, aerobik. Chodí na angličtinu a také na keramiku.

Denisa chodila na normální základní školu, ze které přešla do jazykové školy. Problémem nebylo, že by nezvládala, ale ve škole se měnili vyučující a ve třídě byl špatný kolektiv: „Bylo tam hodně bohatých rodičů, takže taková ta rivalita tam byla velká.“ a měnili se vyučující. V sedmé třídě tedy dcera zase přešla na „normální“ základní školu.

Výhodou základní školy oproti víceletým gymnáziím je podle Bohuslavy to, že děti jsou na základní škole brané stále jako děti, kdežto na gymnáziu k nim přistupují jako k dospělým. Děti na základní škole tak mají podle ní delší dětství.

Rodiče se s Denisou nikdy neučí, ona s učením nemá problém. Dobré známky ale rodiče berou jako samozřejmost. „Tak, když já mám s něčím problém, tak většinou s matematikou nebo fyzikou a s tím mi máma stejně moc neporadí a táta to bere jako automaticky, prostě, že bych měla mít dobré známky.“ Denisa o svém otci dále řekla, že jí vůbec za nic nechválí, „on je takovej“. Táta chtěl, aby pracovala jako letuška, ale Denisa říká, že to je jeho sen, ne její. Zatímco jí máma nechává volnou ruku, otec se „mě zkoušel nějak tvarovat podle toho, jak by chtěl, tak to jsem se mu sekla“, povídal si s ní o tom, chtěl aby šla na jazykovou školu. O sobě tvrdí, že je „po tátovi hodně tvrdohlavá ... když se do sebe pustíme, tak to je na dlouho.“

Bohuslava o Denise říká, že směřuje na jazyky, ne na matematiku, takže půjde na některé z gymnázií. Na otázku čím je to rozhodnutí, odpovídá Bohuslava bez váhání, že dcery. Denisa si volí všeobecné gymnázium proto, aby měla čas si vybrat na co se zaměřit. Denisa: „Já jsem říkala, že bych chtěla být jednou buď novinářka a nějak tady v tom směru, takže tohle je asi ta nejlepší cesta. A taky, abych měla ještě náskok a pak se můžu rozhodnout.“ - Moderátorka: „A kdo na tohleto přišel, na tyhle argumenty?“ - Denisa: „No, tak celkově s mámou.“ Denisa je přesvědčená o tom, že s vyšším vzděláním si člověk může lépe vybírat zaměstnání podle toho, co ho baví. Bude mít i větší peníze, ale „to není jenom o těch penězích, ale je to i o tom, co mě baví.“ Bohuslava z možných budoucích povolání zmiňuje zahraniční obchod, nebo něco podobného.

Vybrané hodnoty: Pocit odpovědnosti, samostatnost, snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem, nesobeckost, pracovitost

Beáta a syn Dominik

Beáta měla děti v pozdějším věku, zejména vzhledem k tehdejšímu průměru (34 a 37 let), jejím synům bylo 15 a 18 let. Ona i její manžel jsou vysokoškoláci, profesionálové, kteří pracují ve vědě (chemička a fyzik). Ráda sportuje, lyžuje a ačkoli již překročila padesátku jezdí na kolečkových bruslích nebo se potápí. „Vždycky mě bavilo sportování ... se ráda hejbu a na starý kolena jsem si pořídila ... kolečkový brusle.“

Beáta si myslí, že poslušnost lidé jako hodnotu nevybírají z toho důvodu, že její generace musela poslouchat rodiče, a ve škole sedět s rukama za zády. Když otec něco řekl, tak to platilo, i když to nebyla pravda. Je tedy velmi negativně konotovaná.

Má hodně kamarádů, Beáta sice zná některé jeho kamarády, ale syn s ní nekomunikuje o holkách. Ve škole byl problém s alkoholem a Beáta se to dozvěděla až ze školy, „jsem si říkala, že já ho zaškatulkuju a vidím ho úplně jinak, já jsem s ním spokojená, ale třeba v tý škole vystupuje úplně jinak.“

Syn má úspěchy ve sportu, hraje závodně volejbal. Má rád filmy – fantasy, a stejně jako dětem Berty nebo Bohuslavy se mu líbí Cimrman, má smysl pro humor.

Beáta syna přesunula z jedné školy na druhou, o které měla dobré reference, protože byla věčně ve škole kvůli nervózní učitelce. Navštěvuje stejně jako Dalibor základní školu s rozšířenou výukou přírodovědných předmětů. Učí se občas před písemkou a když nechápe, může se zeptat rodičů, kteří většinou „skoro všechno věděj, tak to je v pohodě“. Přiznává, že se ale příliš neučí, nicméně s učením a známkami problémy nemá. Když náhodou dostane špatnou známku, tak rodiče řeknou, že se to někdy stane. Netrestají, ani nenadávají, Dominik si to většinou sám opraví a látku doplní, „protože vím, že to dělám pro sebe“. Z Dominikových slov je poznat sebejistota jeho, i rodičů. Rodiče mají důvěru v to, že sám je dostatečně zodpovědný, samostatný a rozumný, a že si svoje povinnosti ohlídá. Beátě se líbí, že se rodičů zeptá, jak co funguje od astronomie až po různé vědy. „Manžel se ... snaží jim dát, jako, přednášky a tak jim to vysvětluje a oni docela i poslouchaj.“ Manžel sice říká „nechci říkat přednášky“, ale když se něco namane, tak to vysvětluje.

Jako ostatní matky i ona chválila dny otevřených dveří, protože díky nim si starší syn vybral technicky orientovanou střední školu, na které je spokojený, „ty dny těch otevřených dveří je ... báječněj vynález, protože ty děti tam choděj i samy.“

Několik kamarádů ze základní školy chce jít na stejnou střední školu – technické lyceum, „a je to dobrá parta a my jsme ve třídě všichni, se všema se bavíme v pohodě“. Dominik nejdříve chtěl profesionálně hrát volejbal, ale uvědomil si, že by mohl mít vážnější úraz, který by ho vyřadil a „když se potom dělá jen ten sport, tak pak člověk není tak třeba chytřej, protože nemá čas na tu školu kdyby to potom bylo třeba těžší.“ Většina spolužáků se také chystá na vysokou školu. Profesi syna vidí jako něco kolem matematiky a softwaru, „myslím si, že bude přemějšlet o tom, jak by zbohatnul.“ Myslí si, že podporovat děti ve studiu VŠ má význam, pokud jim škola jde. Ale nemyslí si, že to je životní nutnost „znám spoustu lidí, jsou a spokojený a úspěšný a vysokou školu nemají ...“

Vybrané hodnoty: Pocit odpovědnosti, odhodlání a vytrvalost, pracovitost, slušnost, samostatnost

Nejčastěji volené hodnoty v diskusi:

- slušnost (8x)
- pocit odpovědnosti (8x)
- pracovitost (7x)
- snášenlivost a ohleduplnost k jiným lidem (7x)
- samostatnost (7x)